

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

Prezes Rady Ministrów, Beata Szydło

Warszawa, dn. 21.04.2016

Apel w sprawie podjęcia niezwłocznych działań dla poprawy jakości powietrza w Polsce

W Polsce oddychamy najgorszym powietrzem w całej Unii Europejskiej¹. Średnie roczne stężenia pyłu zawieszonego czy rakotwórczego i mutagennego benzo[a]pirenu (B[a]P) znacznie przekraczają poziomy dopuszczalne przez prawo zarówno polskie jak i unijne oraz wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia. W przypadku B[a]P dopuszczalne stężenia roczne są przekraczane nawet kilkunastokrotnie. Jakość powietrza pogarsza się wyraźnie w sezonie grzewczym, a za 85% emisji B[a]P odpowiada tzw. sektor komunalno-bytowy, czyli gospodarstwa domowe opalane głównie węglem, często bardzo niskiej jakości. W przypadku pyłów zawieszonych udział tych źródeł stanowi ponad 50%². Spalanie niskiej jakości węgla w domowych instalacjach grzewczych powoduje bardzo wysokie emisje pyłów, substancji rakotwórczych i mutagennych (w tym wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, dioksyn, furanów) oraz metali ciężkich.

Wpływ tak wysokiego poziomu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie ludzkie jest katastrofalny w skutkach dla Polaków. Szacuje się, że **brudne powietrze jest w Polsce przyczyną około 45 000 przedwczesnych zgonów rocznie³.** Zanieczyszczenie powietrza znacząco zwiększa zachorowalność na schorzenia i dolegliwości układu oddechowego (astma, infekcje górnych dróg oddechowych czy przewlekła obturacyjna choroba płuc) i układu krążenia (nadciśnienie, wylewy, zawały, udary), a także nowotwory (rak płuc). Badania wskazują na silny i bardzo negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza na rozwój płodu. Wyniki najnowszych badań wyraźnie pokazują także, że zanieczyszczenie powietrza znacząco przyspiesza procesy starzenia się organizmu ludzkiego, w tym układu nerwowego, co prowadzi m.in. do nasilenia objawów istniejących chorób oraz zwiększenia liczby osób starszych, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i wymagają stałej, fachowej opieki.

Te i liczne inne, niewymienione tu dolegliwości i schorzenia związane z zanieczyszczonym powietrzem oznaczają nie tylko niepotrzebne cierpienie i tragedie ludzkie, ale także możliwe do oszacowania **ogromne koszty finansowe dla społeczeństwa.** Na przykład, dla samego tylko Województwa Małopolskiego, koszty zanieczyszczenia powietrza szacuje się na 2,8 mld zł rocznie⁴.

Truizmem jest stwierdzenie, że **łatwiej i wielokrotnie taniej jest zapobiegać niż leczyć.** Brak działań mających na celu poprawę jakości powietrza oznacza, że ogromne sumy są wydawane na zwolnienia

¹Dane z raportów poszczególnych państw UE, dostępne w bazie EIONET

²Krajowy Bilans Emisji SO₂, NO_x, CO, NH₃, NMLZO, pyłów, metali ciężkich i TZO za lata 2011-2012 w układzie klasyfikacji SNAP – Raport syntetyczny, Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami

³Cost-benefit Analysis of Final Policy Scenarios for the EU Clean Air Package, Komisja Europejska, 2013

⁴Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, Kraków 2013

lekarskie, hospitalizację i leczenie chorób, których można by uniknąć lub złagodzić ich przebieg, inwestując znacznie mniejsze kwoty w poprawę stanu środowiska, a tym samym zdrowia mieszkańców.

Fatalna jakość powietrza to wynik wieloletnich zaniedbań. Od dawna Najwyższa Izba Kontroli wskazywała na brak podstawowych regulacji, niezbędnych do poprawy jakości powietrza - **norm jakości węgla, standardów emisyjnych dla domowych kotłów czy brak możliwości tworzenia stref ograniczonej emisji komunikacyjnej w miastach**⁵. Brak tych regulacji powoduje, że problem zanieczyszczeń pogłębiany jest i utrwalany jest na wiele lat.

Do polskich domów każdego roku sprzedaje się ponad 100 tysięcy kotłów nie spełniających żadnych standardów emisyjnych. Takie kotły, będą wykorzystywane przez 20 i więcej lat emitując do atmosfery bardzo wysokie ilości zanieczyszczeń i pogłębiając problem niskiej emisji. Brak regulacji w tym zakresie dziwi, gdyż polscy producenci dysponują już technologiami umożliwiającymi produkcję kotłów najwyższej klasy, spełniających wymagania zawarte w rozporządzeniach UE.

Od wielu lat eksperci wskazują, że brakuje norm jakości węgla sprzedawanego do gospodarstw domowych przez co stosuje się w nich węgiel o bardzo niskich parametrach jakościowych – wysokiej zawartości popiołu, siarki czy chloru. Spalanie tego typu węgla w domowych instalacjach grzewczych prowadzi do bardzo wysokich emisji pyłu oraz rakotwórczego benzo[a]pirenu.

Brakuje również regulacji, które umożliwiłyby miastom skuteczne działania dla ograniczenia emisji zanieczyszczeń przez samochody. Ruch samochodowy stale się zwiększa, a miasta nie posiadają praktycznie żadnych narzędzi aby móc skutecznie ograniczać jego wpływ na zanieczyszczenie powietrza. Rząd powinien jak najszybciej opracować pakiet zmian w tym zakresie dając samorządom możliwość korzystania z takich narzędzi jak strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej, opłaty korkowe, regulowanie opłat za parkowanie czy wprowadzanie bardziej radykalnych ograniczeń w dni wysokiego zanieczyszczenia powietrza.

Zwracamy się z apelem do Pani Premier o jak najszybsze przyjęcie krajowych regulacji w wyżej wymienionych obszarach – norm jakości węgla, standardów emisyjnych dla sprzedawanych kotłów oraz uregulowań pozwalających na ograniczenie ruchu samochodowego i zmniejszenie jego wpływu na jakość powietrza w dużych miastach.

Stowarzyszenie Krakowski Alarm Smogowy

---

⁵Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami, Najwyższa Izba Kontroli, 2014